

העזרה מהסוגיא

נבא בתרא קסה. – קעא:

פרשת וישלח ה'תשפ"ה

דף קסה

◆ דיני שליחות לכתבת הגט:

- באופן שהבעל אמר לשליח לכתוב גט מקושר והשליח כתב גט פשוט - הגט פסול.
- באופן שהבעל אמר לשליח לכתוב גט פשוט והשליח כתב גט מקושר:
 - במקום שנוהגים לכתוב גט פשוט - הגט פסול.
 - במקום שנוהגים לכתוב גט פשוט וגט מקושר - לת"ק הגט פסול לרבי שמעון בן גמליאל הגט כשר.
- באופן שהבעל אמר לשליח לכתוב גט:
 - במקום שנוהגים לכתוב גט פשוט והשליח כתב גט מקושר - לסוגיא בב"ב הגט כשר, לסוגיא בקידושין הגט פסול.
 - במקום שנוהגים לכתוב גט מקושר והשליח כתב גט פשוט - לסוגיא בב"ב הגט כשר לסוגיא בקידושין הגט פסול.

◆ דיני עדים שלא ראו את העדות יחד:

- לת"ק - לא מצטרפין.
- לרבי יהושע בן קרחה - מצטרפין.

◆ דיני עדות בכתב:

- לרשב"ם:
 - שטר שיש בו עד אחד ושטר נוסף שיש בו עד אחד:
 - לת"ק - לא מצטרפים.
 - לרבי יהושע בן קרחה - מצטרפים.
 - שטר שיש בו עד אחד ויש עד נוסף שמעיד על ההלואה:
 - לת"ק - לא מצטרפין.
 - לרבי יהושע בן קרחה:
- לאב"י - נחשב מלוה על פה ולא נחשב מלוה בשטר, ולכן הלוה נאמן לטעון פרעתי וכן לא גובים מלקוחות.

» הערות «

א הגמ' מבארת שהטעם של רבי שמעון בן גמליאל שהגט כשר משום ש'מראה מקום הוא לו' כלומר הסיבה שהבעל אמר לשליח לכתוב גט פשוט משום שרצה להקל עליו שלא יצטרך לטרוח להכין גט מקושר אבל הבעל מסכים שיכתוב גט מקושר.

לקבלת העלון או שליחת הערות: B0527147396@gmail.com

• לאמימר - נחשב מלוה בשטר ולכן הלוח לא נאמן לטעון פרעתי וכן גובים מלקוחות².

• לתוס':

- שטר שיש בו עד אחד ושטר נוסף שיש בו עד אחד - שני השטרות אינם מועילים כיון שאין בהם עדים.
- שטר שיש בו עד אחד ויש עד נוסף שמעיד על ההלואה - השטר אינו מועיל כיון שאין בו שני עדים.
- עד אחד בכתב ועד אחד בעל פה שמעיד על המסירה:
 - לת"ק - אינם מצטרפים.
 - לרבי יהושע בן קרחה:
- לאב"י - אינם מצטרפים.
- לאמימר - מצטרפים.

◆ **דיני שטר מקושר שיש בו שני עדים:**

- לרשב"ם (לגירסא שלפנינו) - השטר פסול לגבות ממשועבדים אבל השטר כשר לגבות מבני חורין.
- לרשב"ם (כפי שהביאו התוס') - השטר פסול לגבות אפילו מבני חורין.

◆ **דיני עדים שלא העידו את העדות יחד:**

- לת"ק - לא מצטרפים.
 - לרבי נתן - מצטרפים³.
- ◆ **שני עדים שהעידו בבית דין אחד וחזרו והעידו בבית דין שלישי** - יכול דיין אחד מכל בית דין להצטרף ולעשות לבית דין ולדון על פי העדות ששמעו.
- ◆ **שלשה דיינים שקיבלו עדות של קיום השטר ולאחר מכן מת אחד מהם** - צריכים לכתוב בשטר ששלשה דיינים קיבלו את השטר ולאחר מכן דיין אחד איננו⁴.

דף קסו

◆ **דיני ספיקות בשטר הלוואה:**

- באופן שכתוב בשטר 'מאה זוזים שהם עשרים סלעים' - חייב עשרים סלעים⁵.
- באופן שכתוב בשטר 'מאה זוזים שהם שלשים סלעים' - חייב מאה זוזים⁶.
- באופן שבתחילת השטר כתוב שחייב מאה ובסוף השטר שכתוב מאתים או באופן שבתחילת השטר כתוב מאתים ובסוף השטר כתוב מאה - הולכים אחר סוף השטר⁷.

הערות

ב בדברי הרשב"ם מבואר שהנידון של עד אחד בכתב ועד אחד בעל פה הוא באופן שהעד בעל פה מעיד על אותה הלוואה שהעד בכתב מעיד עליה, ולפי"ז צריך לומר כדעת התוס' בתירוץ השני שהסיבה שלפי ת"ק דרבי יהושע בן קרחה העדות לא מצטרפת משום שהעד בכתב אינו מעיד על ההלוואה אלא על 'דעת המתחייב' ונחשב שלא מעידים על אותה עדות.

בדברי הרשב"ם מבואר שנחלקו אב"י ואמימר בעד בכתב ועד בעל פה האם הלוח נאמן לטעון פרעתי והאם אפשר לגבות על ידי השטר מלקוחות שלפי אמימר הלוח לא נאמן לטעון פרעתי וכדין מלוה בשטר, וכן אפשר לגבות את החוב מלקוחות כיון שהעד בכתב והעד בעל פה מוציאים קול על ההלוואה, ולפי אב"י הלוח נאמן לטעון פרעתי כיון שיתכן שהלוה פרע את החוב ולא זכר לתבוע את השטר מהמלוה כיון שהשטר לא נעשה כתיקון חכמים, וכן לא גובים הלוואה זו מהלקוחות כיון שהעד בכתב והעד בעל פה לא מוציאים קול על ההלוואה.

ג הגמ' מבארת שלפי רבי נתן העדים מצטרפים בין באופן שהעידו בבית דין אחד זה אחר זה, ובין באופן שעד אחד העיד בבית דין אחד והעד השני העיד בבית דין השני והצטרפו הדיינים של שני הבתי דינים זה לזה.

ד הרשב"ם מבאר שהסיבה שצריך לכתוב 'וחד ליתוהי' משום שאם לא יכתבו כך יש בכך חשש של מחזי כשיקרא כיון שבתחילה כתבו שקיימו את השטר על פי שלשה דיינים ובסוף השטר יש שתי חתימות.

ה הגמ' מבארת שבאופן שיש סתירה בלשון השטר הולכים אחר הלשון הפחות ולכן באופן שכתוב 'מאה זוזים שהם עשרים סלעים' ויש ספק האם חייב מאה זוזים או עשרים סלעים שהם שמונים זוזים ולכן חייב שמונים זוזים משום ש'יד בעל השטר על התחתונה'.

ו הגמ' מבארת שבאופן שיש סתירה בלשון השטר הולכים אחר הלשון הפחות ולכן באופן שכתוב 'מאה זוזים שהם שלשים סלעים' ויש ספק האם חייב מאה זוזים או שלשים סלעים שהם עשרים זוזים ולכן חייב מאה זוזים משום ש'יד בעל השטר על התחתונה'.

ז הרשב"ם מבאר שהדין שהולכים אחר סוף השטר נאמר באופן שסוף השטר הוא לא בשורה האחרונה אבל באופן שסוף השטר הוא בשורה האחרונה אי אפשר ללמוד ממנו כיון שאין למדין משיטה אחרונה⁸.

- באופן שבתחילת השטר כתוב שם המלוה ובסוף השטר כתוב אותו שם אלא שחסר בשם השני אותיות:
 - באופן שחסר בשם השני אות אחת - הולכים אחר השם הראשון.
 - באופן שחסר בשם השני שתי אותיות - הולכים אחר השם השני^ט.
- באופן שכתוב בשטר 'כסף זוזים דינרין' והמשך נמחק - חייב שני זוזים.
- באופן שכתוב בשטר 'כסף':
 - באופן שלא כתוב בשטר לשון 'מטבע' - חייב 'נסכא' של כסף^ט.
 - באופן שכתוב בשטר לשון 'מטבע' - חייב את המטבע הקטן של הכסף.
- באופן שכתוב בשטר 'זהב':
 - באופן שלא כתוב בשטר לשון 'מטבע' - חייב 'נסכא' של זהב.
 - באופן שכתוב בשטר לשון 'מטבע' - חייב את המטבע הקטן של זהב.
- באופן שכתוב לשון 'דינרין' או 'דינרי':
 - הקדמה - הגמ' מבארת שהלשון 'דינרין' משמע דינרי כסף והלשון 'דינרי' משמע דינרי זהב אמנם יש לדון בכך באופנים שונים בלשונות השטר וכדלהלן.
 - באופן שכתוב 'כסף דינרין' או 'דינרין כסף' - הכוונה שלוה שני דינרי כסף.
 - באופן שכתוב 'כסף דינרי' או 'דינרי כסף':
 - לרשב"ם - הכוונה שלוה חתיכות כסף בשווי שני דינרי זהב.
 - לתוס' בתירוץ הראשון - הכוונה שלוה שני דינרי כסף.
 - לתוס' בתירוץ השני - ספק האם הכוונה שלוה חתיכות כסף בשווי שני דינרי זהב או שלוה שני דינרי כסף ויחלוקו.
 - באופן שכתוב 'כסף בדינרין' - הכוונה שלוה חתיכות כסף בשווי שני דינרי כסף.
 - באופן שכתוב 'כסף בדינרי' - הכוונה שלוה חתיכות כסף בשווי שני דינרי זהב.
 - באופן שכתוב 'זהב דינרין' או 'דינרין זהב':
 - לרשב"ם - הכוונה שלוה חתיכות זהב בשווי שני דינרי כסף.
 - לתוס' - הכוונה שלוה שני דינרי זהב.
 - באופן שכתוב 'זהב דינרי' או 'דינרי זהב' - הכוונה שלוה שני דינרי זהב.
 - באופן שכתוב 'זהב בדינרין' - הכוונה שלוה חתיכות זהב בשווי שני דינרי כסף.
 - באופן שכתוב 'זהב בדינרי' - הכוונה שלוה חתיכות זהב בשווי שני דינרי זהב.
- באופן שכתוב 'שש מאות זוז':
 - לפירוש אחד ברשב"ם ופירוש אחד בתוס' - שש מאות איסרי מדינה (שששים חצי זוז) ועוד זוז.
 - לפירוש אחר ברשב"ם ופירוש אחר בתוס' - שש מאות זוזים ועוד זוז.

» הערות «

ח רשב"ם מבאר שבאופן שחסר בשם השני אות אחת הולכים אחר השם הראשון משום שתולים שהסופר השמיט בטעות אות אחת, אבל באופן שחסר בשם השני שתי אותיות הולכים אחר השם השני משום שאין דרך הסופר להשמיט שתי אותיות כיון שלפעמים יש שם של שלש אותיות ושתי אותיות הם רוב השם, אמנם תוס' מבארים שבאופן שחסר בשם השני אות אחת הולכים אחר השם הראשון משום שתולים שנמחקה אות אחת אבל באופן שחסר בשם השני שתי אותיות הולכים אחר השם השני משום שאי אפשר ללמוד מהעליון כל כך משום שלפעמים יש שם שלש אותיות ושתי אותיות הם רוב השם וגם באופן ששתי אותיות אינם רוב השם מ"מ גוזרים אטו שתי אותיות שהם רוב השם.

הגמ' מבארת שבאופן שכתוב בתחילת השטר 'ספל' ובסוף השטר 'קפל' הולכים אחר סוף השטר, ובאופן שכתוב בתחילת השטר 'קפל' ובסוף השטר 'ספל' ספק האם הולכים אחר סוף השטר או דלמא חוששים לזבוב שקיצר את הרגל של האות 'ק' ולכן היא נהייתה 'ס' ואפשר ללמוד מתחילת השטר.

רשב"ם מבאר ש'ספל' הכוונה כלי ששמו ספל ו'קפל' הכוונה לטלית מקופלת, ותוס' בפירוש הראשון מבארים ש'ספל' הכוונה שישים חצאים ו'קפל' הכוונה מאה חצאים, ותוס' בפירוש השני מבאר ש'ספל' הכוונה כלי ששמו ספל ו'קפל' הכוונה כלי מסוים ששמו קפל, ותוס' בפירוש השלישי מבאר ש'ספל' הכוונה סאה וחצי ו'קפל' הכוונה קב וחצי.

ט תוס' בפירוש הראשון נוקטים ש'נסכא' הוא יותר קטן ממטבע הקטן של כסף ובאופן שלא כתוב לשון 'מטבע' יכול לשלם נסכא של כסף משום שיש ספק האם הכוונה למטבע הוא לנסכא ולכן חייב נסכא של כסף משום ש'יד בעל השטר על התחונה', אמנם תוס' בפירוש השני נוקטים שנסכא הוא יותר גדול ממטבע הקטן של כסף ובאופן שלא כתוב לשון 'מטבע' חייב לשלם נסכא של כסף משום שמוכח מכך שלא פירש בשטר לשון מטבע שלא חייב מטבע אלא נסכא.

י הגמ' מבארת שבאופן זה אין צד שכוונת השטר לשש מאות פרוטות וזו משום שאין דרך לכתוב סכום גדול של פרוטות אלא לצרף כל קצ"ב פרוטות לדינר.

◆ דיני חיוב קרבן ביולדת שחזרה וילדה:

- באופן שחזרה וילדה בתוך ימי טוהר - חייבת להביא קרבן אחד^{יא}.
- באופן שחזרה וילדה לאחר ימי טוהר:
 - לת"ק - חייבת להביא שתי קרבנות, אלא שבאופן שהביאה קרבן אחד מותרת לאכול בקדשים.
 - לרבי שמעון בן גמליאל:
 - לגירסת הרשב"ם - חייבת להביא קרבן אחד.
 - לגירסת התוס' בתירוץ אחד - חייבת להביא שתי קרבנות אלא שבאופן שהביאה קרבן אחד מותרת לאכול בקדשים.

דף קסז - קסח

◆ חששות זיוף בשטר:

- חתימת ידו - אדם שצריך להראות את חתימת ידו לבית דין שיחתום בסוף השטר משום שיש חשש שאדם ימצא שטר זה ויכתוב בו שחייב לו כסף.
- סיום שורה - לא כותבים בסוף השורה סכום שאפשר להוסיף עליו אותיות ולהגדיל את הסכום (כגון 'שלוש' שאפשר להוסיף ל'שלושים' וכן 'ארבע' שאפשר להוסיף ל'ארבעים').

◆ דיני כתיבת שטרות:

- הקדמה - בדברי הגמ' מבואר שבאופן שכותבים שטר בנידון ששייך לשני הצדדים הצד שמרויח יותר מהשטר צריך לשלם את שכר הסופר וכדלהלן, ובאופן שהשטר הוא זכות לאחד וחובה לשני אפשר לכתוב את השטר באופן שצד אחד נמצא לבדו ובאופן שהשטר הוא חובה לשני הצדדים אפשר לכתוב את השטר רק באופן ששני הצדדים נמצאים וכדלהלן.
- גט - מדאורייתא הבעל צריך לשלם את שכר הסופר, ומדרבנן האשה צריכה לשלם את שכר הסופר, ואפשר לכתוב הגט באופן שהבעל מבקש למרות שהאשה אינה עימו^{יב}.
- שובר - הבעל צריך לשלם את שכר הסופר, ואפשר לכתוב את השובר באופן שהאשה מבקשת למרות שהבעל אינו עמה^{יג}.
- שטר הלוואה - הלווה צריך לשלם את שכר הסופר, ואפשר לכתוב את השטר באופן שהלווה מבקש למרות שהמלווה אינו עמו^{יד}.
- שטר מכר - הלוקח צריך לשלם את שכר הסופר, ואפשר לכתוב את השטר באופן שהמוכר מבקש למרות שהלוקח אינו עמו^{טו}.

☞ הערות ☞

- יא הרשב"ם מבאר שהמקור שאין חיוב קרבן וילדת בלידה בתוך ימי טוהר דכתיב 'זאת תורת היולדת'.
- יב הגמ' מבארת שהמקור שמדאורייתא הבעל צריך לשלם את שכר הסופר דכתיב 'וכתב ונתן', אמנם רבנן חששו שאם הבעל יצטרך לשלם את שכר הסופר הבעל יעגן את אשתו כיון שלא ירצה לשלם ולכן אמרו שהאשה צריכה לשלם את שכר הסופר.
- הרשב"ם מבאר שהטעם שאפשר לכתוב את הגט באופן שהבעל מבקש למרות שהאשה אינה עמו משום שלא צריך את דעת האשה בגט. תוס' מבארים שבדרך כלל לא חוששים שהבעל יכתוב את הגט בניסן ולא יתן את הגט בתשרי משום ש'לא מקדים איניש פורענותא לנפשיה' ורק באופן שהגט אבד חוששים לכך.
- יג הרשב"ם מבאר שהטעם שהבעל צריך לשלם את שכר הסופר בכתיבת השובר משום שהשובר נכתב לטובתו שהאשה לא תחזור ותגבה ממנו את הכתובה פעם שנייה, והסיבה שאפשר לכתוב את השובר באופן שהאשה מבקשת למרות שהבעל אינו עמה משום שהגט הוא חובה לאשה וזכות לבעל. תוס' מביאים שהגמ' בב"מ [יט ב] מבארת שלא חוששים שהאשה כתבה את השובר בניסן ולאחר מכן מוכרה את כתובתה בטובת הנאה, ולאחר מכן מסרה את השובר לבעל והבעל יוציא מהלקוחות, משום שלפי דעת אביי ש'עדיו בחתומיו זכין לו' הבעל מוציא מהלקוחות כדן, ולפי דעת רבא ש'עדיו בחתומיו לא זכין לו' הבעל מוציא מהלקוחות כדן משום ש'המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול' ונמצא שבשעה שהאשה מוסרת את השובר לבעל היא מוחלת על מכירת השטר ללקוחות.
- יד הגמ' מבארת שהטעם שהלווה צריך לשלם את שכר הסופר בכתיבת שטר הלוואה משום שהשטר נכתב לטובתו, והטעם שאפשר לכתוב שטר הלוואה באופן שהלווה מבקש למרות שהמלווה אינו עמו משום שהשטר הוא חובה ללווה וזכות למלווה. תוס' מביאים שהגמ' בב"מ [יב ב] מבאר שלא חוששים שהלווה כתב את השובר בניסן ולא לווה עד תשרי ויבוא המלווה להוציא מהלקוחות שלא כדן, משום שלפי דעת אביי 'עדיו בחתומיו זכין לו' והמלווה יכול להוציא מהלקוחות כדן, ולפי דעת אסי ששובר ש'עדיו בחתומיו לא זכין לו' מדובר באופן שכתוב בשטר במפורש ששיעבד את נכסיו מניסן ולכן המלווה יכול להוציא מהלקוחות כדן.
- הגמ' מוסיפה ששטר עסקא דינו כשטר הלוואה שהמקבל צריך לשלם את שכר הסופר משום שהשטר נכתב לטובתו.
- טו הגמ' מבארת שהטעם שהלוקח צריך לשלם את שכר הסופר בכתיבת שטר המכר משום שהשטר נכתב לטובתו, והטעם שאפשר לכתוב את שטר המכר

- שטרי אירוסין ונישואין - החתן צריך לשלם את שכר הסופר, ואפשר לכתוב את השטר רק באופן ששני הצדדים נמצאים^{טז}.
- שטרי אריסות וקבלנות - המקבל צריך לשלם את שכר הסופר, ואפשר לכתוב את השטר רק באופן ששני הצדדים נמצאים^{יז}.
- שטרי בירוין (שטרות שכותבים בית דין את טענות הצדדים או שטר שכל בעל דין בורר דין) ומעשה בית דין:
 - לת"ק - כותבים שטר אחד לשני הצדדים ושני הצדדים צריכים לשלם את שכר הסופר, ואפשר לכתוב את השטר רק באופן ששני הצדדים נמצאים.
 - לרבי שמעון בן גמליאל - כותבים שטר לכל צד, וכל צד צריך לשלם את שכר הסופר על השטר שלו^{יח}.

◆ דיני הכרת הבעל בשביל לכתוב גט ושובר:

- באופן שמכירים את שם הבעל ואת שם האשה - כותבים גט ושובר.
- באופן שלא מכירים את שם הבעל או את שם האשה - לא כותבים גט או שובר^{יט}.
- צורת הכרת שם הבעל ושם האשה:
 - באופן שהוחזק שם הבעל ושם האשה בעיר שלשים יום - סומכים על כך.
 - באופן שקוראים לבעל או לאשה בשמם והם עונים - לאביי סומכים על כך, לרב זביד לא סומכים על כך.

◆ דיני 'כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד':

- הקדמה - הגמ' דנה באשה שמגיעה לבית דין לתבוע את כתובתה ויש לבעלה שובר שכתוב על שמו ושם אשתו והאשה טוענת שהשובר נכתב עבור אשה אחרת אבל היא לא קיבלה את כתובתה וכדלהלן.
- באופן שתלמיד חכם אומר שלא חתם לאשה זו ולאחר מכן חזר ואמר שחתם לאשה זו - יכול לחזור משום שתלמיד חכם אין דרכו לדקדק בנשים ולכן יכול לומר שהאמירה הראשונה שאמר שלא חתם לאשה זו היה מחמת שלא דקדק.
- באופן שתלמיד חכם שאמר שחתם לאשה זו ולאחר מכן חזר ואמר שלא חתם לאשה זו - לא יכול לחזור בו משום שבאמירה הראשונה שאמר שחתם לאשה זו נכלל שדקדק ובדק שזו האשה, ולאחר מכן לא יכול לחזור בו מכך^כ.

⊕ הערות ⊕

באופן שהמוכר מבקש למרות שהלוקח אינו עמו משום שהשטר הוא חובה למוכר וזכות ללוקח, והגמ' מוסיפה שאפילו באופן שמזוהר במכירה של שדה מחמת שהיא רעה מ"מ הלוקח צריך לשלם את שכר הסופר.

טז הגמ' מבארת שהסיבה שהחתן צריך לשלם את שכר הסופר בכתובת שטר אירוסין ונישואין משום שהשטר נכתב לטובתו (ואפילו באופן שהחתן הוא צורבא מרבנן), והטעם שאפשר לכתוב את השטר רק באופן ששני הצדדים נמצאים משום שהשטר הוא חובה לשני הצדדים.

יז הגמ' מבארת שהטעם שהמקבל צריך לשלם את שכר הסופר בכתובת שטרי אריסות וקבלנות משום שהשטר נכתב לטובת המקבל (ואפילו באופן שצריך להוביר את השדה שנה או שנתיים והמקבל לא מרויח כעת מהשדה), והטעם שאפשר לכתוב את השטר רק באופן ששני הצדדים נמצאים משום שהשטר הוא חובה לשני הצדדים.

יח הגמ' מבארת שהטעם של ת"ק שכותבים שטר אחד לשני הצדדים משום 'כופין על מידת סדום' שלמרות שאחד מהם רוצה שיכתבו שטר לכל אחד מ"מ השני יכול לדרוש שיכתבו שטר אחד לשניהם ולא יצטרכו לשלם לסופר שכר של שני שטרות, והגמ' בהו"א מבארת שרבי שמעון בן גמליאל סובר ש'לא כופין על מידת סדום' והגמ' דוחה שרבי שמעון בן גמליאל סובר שבאופן זה אין בכך מידת סדום משום שיכול האחד לטעון שלא רוצה שהשטר של הטענות שלו יהיה ביד השני ועל ידי כך יקרא את הטענות ויבואו לידי מריבה.

יט בדברי הגמ' מבואר שהטעם שבאופן שלא מכירים את שם הבעל או את שם האשה לא כותבים גט משום שיש חשש שאדם אחד יכתוב גט על שם חברו ואשת חברו ויביא את הגט לאשת חברו ועל ידי הגט היא תוכל לגבות את כתובתה מבעלה והרשב"ם מוסיף שיש חשש נוסף שהאדם שכתב את הגט יביא את הגט בעצמו לאשת חברו ויתיר אותה להנשא לשוק שלא כדין אמנם תוס' סוברים שלא חוששים לכך כיון שכאשר מוסר את הגט בפני עדים העדים בודקים את שם האיש ואת שם האשה בגט.

בדברי הגמ' מבואר שהטעם שבאופן שלא מכירים את שם הבעל או את שם האשה לא כותבים שובר משום שיש חשש שאשה אחת תכתוב שובר על שם אדם אחר ואשתו ותביא את השובר לבעל ותפסיד לאשה את כתובתה.

תוס' דנים האם חוששים שיש אדם נוסף בעיר ששמו כשמו ושמה כשמה, והגמ' מבארת שבאופן שלא הוחזקו שני 'יוסף בן שמעון' בעיר לא חוששים לכך ובאופן שהוחזקו רבי מאיר ש'עדי חתימה כרת' לא יכולים לגרש משום שהגט לא 'מוכיח מתוכו' ולפי רבי אלעזר ש'עדי מסירה כרת' מדאורייתא הגט חל אלא שרבנן חששו שהאחד יכתוב גט וימסור את הגט לאשת חברו בפני העדים שלא יודעים שיש עוד 'יוסף בן שמעון' בעיר ויתירה לשוק שלא כדין, ולכן רבנן תיקנו שבאופן שהוחזקו שני 'יוסף בן שמעון' יכולים לגרש רק זה בפני זה ולכן באים עדים להעיד על מסירת גט בבית דין, בית דין צריכים לבדוק האם הוחזק עוד 'יוסף בן שמעון' בעיר, ולאחר שבית דין ידעו שהוחזק עוד יוסף בן שמעון הם יחקרו את העדים מי הבעל והאשה שיגרשו ולא יהיה חשש שיתירו אשה לשוק שלא כדין.

כ הגמ' מוסיפה שכיון שתלמיד חכם אין דרכו לדקדק בנשים לכן תלמיד חכם שבא לקדש אשה טוב שיביא עמו עם הארץ כדי שלא יהיה חשש שיחליפו את האשה.

◆ דיני אסמכתא:

- אסמכתא גמורה^א:
 - שיטות התנאים:
 - לרבי יוסי - קונה.
 - לרבי יהודה - לא קונה.
 - שיטות האמוראים:
 - לרבה בר אבוב ורב הונא - לא קונה.
 - לרבי יוחנן - קונה.
 - פסק ההלכה - לא קונה.
- אסמכתא שאינה גמורה^ב:
 - לפי הצד שאסמכתא גמורה קונה - קונה.
 - לפי הצד שאסמכתא גמורה לא קונה:
 - לרב נחמן - לא קונה.
 - לרב הונא - קונה.

◆ דיני שטר שנמחק או שנקרע:

- שטר שנמחק:
 - באופן ש'רישומו ניכר' - אפשר לסמוך על מה שכתוב בשטר.
 - באופן ש'אין רישומו ניכר' - אי אפשר לסמוך על מה שכתוב בשטר, ובאופן שיש עדים על השטר אפשר לכתוב לו שטר חדש^ג.
- שטר שנקרע:
 - באופן שקרוע בצורת קריעה של בית דין - לא כותבים שטר חדש^ד.
 - בשאר שקרוע בצורת קריעה אחרת - כותבים שטר חדש.

דף קסט

◆ דין אדם שמכר את שדהו לחבירו ולאחר מכן הלוקח החזיר את השטר למוכר:

- באופן שברור שהלוקח החזיר את השטר למוכר:
 - לת"ק - השדה שייכת ללוקח^ה.

✽ הערות ✽

כא תוס' מבארים ש'אסמכתא גמורה' הכוונה באופן שאדם פרע מקצת מהחוב, והשליש את השטר חוב ביד שלישי ואמר שאם לא יפרע את החוב עד יום פלוני השליש יתן את השטר חוב למלוה, ובסוף לא פרע את החוב עד יום פלוני שלפי הצד שאסמכתא קונה השליש יתן את השטר חוב למלוה ולפי הצד שאסמכתא לא קונה השליש לא יתן את השטר חוב למלוה או באופן שאדם התפיס את זכויותיו בבית דין ואמר שאם לא אבוא תוך שלשים יתבטלו הזכויות שיש לי.

כב תוס' מבארים ש'אסמכתא שאינה גמורה' הכוונה באופן שאדם לווה כסף ונתן משכון ואמר שאם לא יפרע בתוך שלש שנים המשכון יהיה של המלוה, ותוס' בתירוץ הראשון מבאר שהסיבה שבאופן זה נחשב 'אסמכתא שאינה גמורה' משום שהמלוה עצמו תופס את המשכון ולא שהשליש או הבית דין תופסים את החוב, ותוס' בתירוץ השני מבארים שהסיבה שבאופן זה נחשב 'אסמכתא שאינה גמורה' משום שהחסרון של אסמכתא הוא באופן שהאדם התחייב בשביל שחבירו יסמוך על דבריו ולא התכוון להתחייב באמת אבל באופן זה אין כוונת הלוח לומר כך בשביל שחבירו יסמוך על דבריו אלא כוונת הלוח לומר כך לגמרי משום שלווה על דעת שאם לא יפרע את החוב המשכון יהיה של המלוה.

כג בדברי המשנה מבואר שבשביל לכתוב שטר חדש צריך להביא עדים שיודעים מה היה כתוב בשטר והעדים מעידים לפני בית דין מה היה כתוב בשטר, והרשב"ם מבאר שלאחר עדות זו העדים כותבים לו שטר חדש, אמנם תוס' חולקים וסוברים שהעדים לא יכולים לכתוב שטר חדש אלא הבית דין כותבים שטר חדש.

בדברי המשנה מבואר שהעדים כותבים בשטר החדש 'איש פלוני בן פלוני נמחק שטרו ביום פלוני ופלוני עדיין ותוס' מוסיפים שבפשטות צריכים לכתוב בשטר מי העדים שהעידו על השטר המחוק כדי שאם ירצה הלוח יוכל לפסול את העדים הללו (אלא שתוס' מקשים מדוע הגמ' לא הזכירה דין זה).

כד הגמ' מביאה שרב יהודה מבאר שצורת הקריעה של בית דין הוא מקום העדים ומקום הזמן ומקום תורף השטר, ואביי מבאר שצורת הקריעה של בית דין הוא שתי וערב.

כה הגמ' מבארת שת"ק סובר ששטר חוב לא נקנה במסירה אלא נקנה במסירה ובשטר ולכן באופן שהלוקח מסר את השטר למכור השדה נשאת שייכת ללוקח, אמנם באופן שהלוקח מסר את השטר למוכר וכן כתב למוכר שטר מכירה השדה שייכת למוכר.

○ לרבי שמעון בן גמליאל:

- לתירוץ הראשון בתוס' - השדה שייכת למוכר.
- לתירוץ השני בתוס':

- באופן שיש ללוקח שטר אחד - השדה שייכת למוכר.
- באופן שיש ללוקח שני שטרות - השדה שייכת ללוקח^{יב}.

• באופן שיש ספק האם הלוקח החזיר את השטר למוכר:

○ הקדמה - התבאר לעיל [בסמוך] שלדעת רבי שמעון בן גמליאל באופן שהלוקח מסר את השטר לבעלים השדה שייכת לבעלים, ויש לדון באופן שיש ספק האם הלוקח מסר את השטר לבעלים, וביד הבעלים יש שטר מכירה והוא טוען שהלוקח מסר לו את השטר, והלוקח טוען שלא מסר את השטר לבעלים אלא השטר אבד לו, ויש לבעלים שטר נוסף שכתב על הקרקע וכדלהלן.

○ לתירוץ הראשון בתוס':

▪ באופן שיש ללוקח שטר - המוכר אינו נאמן שהלוקח החזיר לו את השטר משום שיתכן שהמוכר כתב לעצמו שטר נוסף על הקרקע שהרי כותבים שטר למוכר באופן שאין לוקח עמו.

▪ באופן שאין ללוקח שטר:

- באופן שאין ללוקח חזקת שלש שנים - המוכר נאמן שהלוקח החזיר את השטר.
- באופן שיש ללוקח חזקת שלש שנים - המוכר אינו נאמן שהלוקח החזיר לו את השטר משום שחזקת שלש שנים נחשבת כמו שיש ללוקח שטר.

○ לתירוץ השני בתוס' - המוכר אינו נאמן שהלוקח החזיר לו את השטר^{יג}.

◆ דיני שטר באופן שהבעלים טוען שהשטר אבד:

- שטר חוב באופן שהמלוה אומר שאבד השטר ויש לו עדים על ההלוואה - לא כותבים שטר חדש^{יד}.
- שטר מכר באופן שהלוקח אומר שהשטר אבד ויש לו עדים על המכירה:
- לת"ק - כותבים שטר חדש ללא אחריות^{טו}.

⊕ הערות ⊕

כו הגמ' מבארת שרבי שמעון בן גמליאל סובר ששטר חוב נקנה במסירה, ותוס' בתירוץ הראשון סוברים שבכל אופן שהלוקח מסר את השטר למוכר השדה נקנית למוכר, אמנם תוס' בתירוץ השני סוברים שבאופן שיש ללוקח שני שטרות והלוקח החזיר שטר אחד למוכר השדה מסירה זו לא מקנה את השדה למוכר משום שנשאר ביד הלוקח שטר נוסף שבו כתוב שהשדה שייכת לו, אמנם באופן שאין ללוקח שטר אחד מסירת השטר למוכר מקנה את השדה למוכר, ותוס' מוסיפים שבאופן שהלוקח מסר את השטר לאדם אחר בין באופן שיש ללוקח שטר נוסף ובין באופן שאין ללוקח שטר נוסף מסירת השטר מקנה את השדה לקונה.

כז תוס' בתירוץ השני מבארים שבכל אופן שיש ספק האם הלוקח מסר את השטר לבעלים, וביד הבעלים יש שטר מכירה והוא טוען שהלוקח מסר לו את השטר, והלוקח טוען שלא מסר את השטר לבעלים אלא השטר אבד לו, ויש לבעלים שטר נוסף שכתב על הקרקע, הלוקח נאמן שלא מסר את השטר למוכר, ורק באופן שיש למוכר עדים שהשטר שבידו היה ביד הלוקח או שיש למוכר עדים שהלוקח מסר את השטר למוכר נאמן.

כח הרשב"ם מבאר שהטעם ששטר חוב באופן שהמלוה טוען שהשטר אבד לא כותבים לו שטר חדש משום שיש חשש שהשטר לא אבד והמלוה יגבה על ידי השטר הראשון ויחזור ויגבה על ידי השטר השני, וכן יש חשש שהשטר אבד ולאחר זמן המלוה ימצא את החוב ויחזור ויגבה על ידו.

תוס' מקשים לפי המ"ד ש'כותבים שובר' מדוע לא כותבים למלוה שטר חדש ויכתבו ללוה שובר שכל השטרי חוב שיצאו עליו חוץ מתאריך זה יהיו פסולים, ותוס' מתרצים שיש חשש שהמלוה ישכח מהשובר ויחזור וילווה לו ויפסיד את ההלוואה, ותוס' חוזרים ומקשים מדוע לא כותבים ללוה שובר שכל השטרי חוב שיצאו עליו חוץ מתאריך זה ולהלן יהיו פסולים ותוס' מתרצים שיש חשש שיעשו ולא יכתבו מזמן זה והלאה.

כט הגמ' מבארת שלפי המ"ד ש'אחריות לאו טעות סופר' הכוונה שכותבים שטר ללא אחריות הוא שלא מזכירים בשטר את האחריות, ולפי המ"ד ש'אחריות טעות סופר' צריך לכתוב במפורש בשטר שאין אחריות.

הגמ' מבארת שהטעם שלפי ת"ק כותבים שטר ללא אחריות משום שאם יכתבו שטר עם אחריות יש חשש שאדם אחר יביא עדים שהקרקע שייכת לו והמוכר גזל ממנו ובית דין יוציאו את הקרקע מהלוקח והלוקח יטרוף מהלוקחות של המוכר את דמי הקרקע, ולאחר מכן יעשה הלוקח קנוניא עם הנגזל שיחזור ויעמיד את הקרקע בידו ולאחר ארבע או חמש שנים יחזור הנגזל ויביא עדים שהקרקע שייכת לו והמוכר גזל ממנו ובית דין יוציאו את הקרקע מהלוקח והלוקח יחזור ויטרוף מהלוקחות של המוכר את דמי הקרקע (הגמ' מוסיפה שחשש זה שייך רק באופן שיוציאו את הקרקע מהלוקח בטענת גזילה אבל באופן שבעל חוב יוצא את הקרקע מהלוקח לא שייך חשש זה משום שכאשר בית דין מוציאים את הקרקע מהלוקח הם קורעים את השטר חוב של המלוה ולכן אין חשש שיחזור ויטרוף מהלוקח פעם שניה).

תוס' מבארים שלפי דעת ת"ק כותבים בשטר את הזמן של המכירה ולא כותבים את הזמן של היום, משום שאם יכתבו בשטר את הזמן של היום יש חשש שלאחר שהלוקח קנה את הקרקע ולאחר מכן חזר ומכר את הקרקע לבעלים, ואם יהיה ללוקח שטר שכתוב בו הזמן של היום יוכל לטעון שחזר וקנה את הקרקע מהבעלים.

○ לרבי שמעון בן גמליאל - לא כותבים שטר חדש'.

דף קע - קעא

◆ דיני שטר:

- האם עדי חתימה כרתי או עדי מסירה:
 - לרבי מאיר - עדי חתימה כרתי.
 - לרבי אלעזר - עדי מסירה כרתי.
 - לרבי (לתירוץ הראשון של הגמ') - עדי מסירה כרתי.
 - לרבי שמעון בן גמליאל (לתירוץ הראשון של הגמ') - עדי חתימה כרתי.
- דין שטר שאין עליו עדים ונמסר בפני עדים:
 - לפי הצד ש'עדי מסירה כרתי' - השטר כשר.
 - לפי הצד ש'עדי מסירה כרתי' - השטר פסול.
- דין שטר שחתם בו עד פסול - השטר פסול לפי רבי מאיר משום ש'עדי חתימה כרתי', ולפי רבי אלעזר ש'עדי מסירה כרתי' משום שהגט 'מזויף מתוכו'.
- דין שטר לא מקוים שהלוה מודה שהשטר אמיתי וטוען שפרע את החוב:
 - לתירוץ הראשון והשלישי של הגמ':
 - לרבי - 'מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו', ולכן הלוה נאמן שפרע את החוב מיגו שהיה טוען מזויף.
 - לרבי שמעון בן גמליאל - 'מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו', ולכן הלוה לא נאמן שפרע את החוב.
 - לתירוץ השני של הגמ':
 - לרבי - 'מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו', ולכן הלוה לא נאמן שפרע את החוב.
 - לרבי שמעון בן גמליאל - 'מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו', ולכן הלוה נאמן שפרע את החוב מיגו שהיה טוען מזויף.

◆ דין אדם שאמר שיש לו שני ראיות לטענתו (לתירוץ השלישי של הגמ'):

- הקדמה - יש לדון באופן שאדם אמר שיש לו שני ראיות לטענתו האם צריך להביא את שני הראיות או שיכול להביא ראייה אחת, וכגון אדם שמוחזק בשדה וטוען שיש לו חזקת שלש שנים וכן יש לו שטר מכירה, האם נאמן להביא עדים של חזקת שלש שנים ולא צריך להביא את השטר או דלמא צריך להביא גם את השטר.

☞ הערות ☞

הגמ' דנה מדוע לא כותבים ללוקח שטר עם אחריות וכותבים למוכר שובר שכל שכתבו בו שכל השטרות שיצאו על הקרקע חוץ משטר מהיום שבו נכתב השטר החדש פסולים, והגמ' מביאה שרבנן לפני רב פפא או לפני רב אשי אמרו שת"ק סבר ש'לא כותבים שובר' אמנם רב פפא או רב אשי סוברים שאין הכרח לכן ות"ק יכול לסבור ש'כותבים שובר' אלא שבאופן זה לכו"ע לא כותבים שובר משום יש חשש שהלוקח ילך לטרוף מהלקוחות באחריות והלקוחות לא יודעים שיש ביד המוכר שובר והלקוחות לא חוששים שהמוכר פרע ללוקח זה נעוה משום ששלוש שטרות ממונו קרקע אינו מתפייס במעוה אלא בקרקע, ולמרות שלאחר זמן הלקוחות יחזרו למוכר לתבוע את האחריות על השדה שלהם מ"מ בנתיים הלוקח יאכל פירות ויהיה קשה ללקוחות להוציא את הפירות מהלוקח, או שיש חשש שהלוקח יטרוף מלקוחות שלא באחריות ולקוחות אלו אינם חוזרים למוכר ולא ידעו שיש למוכר שובר.

הגמ' מוסיפה שבשטר הלוואה נחלקו התנאים האם כותבים שובר ואין חשש שהמלוה יטרוף מהלקוחות והלקוחות לא יודעים שיש ביד הלוה שובר משום שהאנשים יודעים שאדם שחייב כסף דרכו לפרוע את החוב בכסף ולכן חוששים שהלוה פרע למלוה את החוב ולא יתנו את הקרקע למלוה עד שיבררו האם הלוה פרע את החוב, והלוה יאמר שיש בידו שובר.

ל הגמ' מבארת שהטעם של רבי שמעון בן גמליאל שבשטר מוכר באופן שהקונה טוען שהשטר אבד לא כותבים שטר חדש, משום שרבי שמעון בן גמליאל לשיטתו שאדם שמכר את שדהו לחבירו ולאחר מכן הלוקח החזיר את השטר למוכר השדה שייכת למוכר, ותוס' בתירוץ הראשון לשיטתם מבארים שבאופן שיש למוכר שטר וללוקח אין שטר המוכר נאמן לומר שהלוקח החזיר לו את השטר, ובאופן שיש למוכר שטר ויש ללוקח שטר המוכר אינו נאמן לומר שהלוקח החזיר את השטר, ולפי"ז תוס' מבארים שרבי שמעון בן גמליאל סובר שלא כותבים ללוקח שטר חדש משום שיש חשש שמסר את השטר למוכר ואם לא יהיה בידו שטר המוכר יהיה נאמן שהלוקח מסר לו את השטר ואם יהיה ללוקח שטר המוכר לא יהיה נאמן לומר שהלוקח מסר לו את השטר, אמנם ת"ק סובר שבכל אופן שהלוקח החזיר למוכר את השטר השדה נשארת של הקונה ולכן סובר שכותבים ללוקח שטר חדש. אמנם תוס' בתירוץ השני לשיטתם מבארים שבאופן שהלוקח מסר למוכר את השטר ואין ללוקח שטר נוסף השדה שייכת למוכר אבל באופן שיש ללוקח שני שטרות ומסר שטר אחד מתוכם למוכר השדה שייכת ללוקח, ולפי"ז תוס' מבארים שרבי שמעון בן גמליאל סובר שלא כותבים ללוקח שטר חדש משום שיש חשש שהלוקח מסר את השטר למוכר, ובאופן שאין ביד הלוקח שטר אינו נאמן לטעון שמסר את השטר בזמן שהיה בידו שני שטרות ולכן השדה תהיה שייכת למוכר, אבל באופן שיש ביד הלוקח שטר יהיה נאמן לטעון שמסר את השטר בזמן שהיה בידו שני שטרות ולכן השדה תהיה שייכת לו.

• לרבי:

- לרשב"ם - צריך להביא את שני הראיות ובאופן שהביא ראייה אחת אינו נאמן.
- לתוס' - לכתחילה צריך להביא את שני הראיות ובדיעבד שהביא רק ראייה אחת נאמן.
- לרבי שמעון בן גמליאל - לא צריך להביא את שני הראיות אלא יכול להביא רק ראייה אחת^{לא}.

◆ **דין כתיבת שובר על שטר הלואה:**

- באופן שהלוה פרע מקצת מההלואה:
 - לרבי יהודה - המלוה צריך לתת ללוה את השטר, והעדים של השטר כותבים למלוה שטר חדש מהזמן הראשון, כיון שסובר ש'אין כותבים שובר'.
 - לרבי יוסי - המלוה לא צריך לתת ללוה את השטר, אלא המלוה כותב ללוה 'שובר' והלוה צריך לשמור על השובר, כיון שסובר ש'כותבים שובר'.
 - לרב - המלוה צריך לתת ללוה את השטר, והבית דין כותבים למלוה שטר חדש מהזמן הראשון, כיון שסובר ש'אין כותבים שובר'^{לב}.
- באופן שהלוה פרע את כל ההלוואה והמלוה אומר שהשטר אבד:
 - לרב הונא בריה דרב יהושע - הלוה לא צריך לפרוע את החוב עד שהמלוה יביא לו את שטר ההלוואה, כיון ש'אין כותבין שובר'.
 - לרבי חנינא בר פפי:
 - למ"ד ש'כותבין שובר' - הלוה צריך לפרוע את החוב והמלוה יתן ללוה שובר על פרעון החוב.
 - למ"ד ש'אין כותבין שובר' - הלוה לא צריך לפרוע את החוב עד שהמלוה יביא לו את שטר ההלוואה כיון ש'אין כותבין שובר'.

◆ **דיני שטר מוקדם או מאוחר:**

- שטר חוב מוקדם - פסול.
- שטר חוב מאוחר:
 - באופן שכתוב בשטר תאריך שהוא שבת או יום הכיפורים - השטר כשר^{לג}.

☞ **הערות** ☞

לא הגמ' בסנהדרין [מא ב] מביאה שאדם שטען 'פרעתין בפני פלוני ופלוני' והגיעו העדים ואמרו לא היה דברים מעולם רב ששת סבר שהחזק כפרן אמנם רבא סובר שנאמן משום ש'כל מילתא דלא רמיא עליה דאיניש לאו אדעתיה', ורשב"ם מבאר שדברי רבא מסתדרים גם לדעת רבי משום שלמרות שבאופן שהביא ראייה אחת אינו נאמן מ'מ באופן שטען 'פרעתין בפני פלוני ופלוני' והגיעו העדים ואמרו לא היה דברים מעולם נאמן, אמנם תוס' תמהים על דבריו, ולכן תוס' סוברים שדברי רבא נאמרו רק לדעת רבי שמעון בן גמליאל אבל לדעת רבי אינו נאמן. תוס' מוסיפים שדברי רב ששת נאמרו גם לדעת רבי שמעון בן גמליאל משום שלמרות שאינו חייב להביא את שני הראיות באופן שהביא והעדים אמרו לא היו דברים מעולם החזק כפרן.

לב הגמ' מבארת ש'רב תנא ופליג' ורב סובר שהעדים לא יכולים לכתוב שטר מזמן ראשון אלא הבית דין יכולים לכתוב שטר מזמן ראשון, ולשון הגמ' שהעדים לא יכולים לכתוב שטר מזמן ראשון משום ש'עשו שליחותן' אבל בית 'אלימי לאפקועי ממונא' ובדברי הרשב"ם משמע שביאר את דברי הגמ' כפשוטן, אמנם תוס' מבארים שכוונת הגמ' שבאופן שהעדים כותבים שטר זה יש חשש שאנשים יאמרו שמותר לכתוב שטר מוקדם אבל כאשר הבית דין כותבים אין בכך חשש משום שהאנשים יאמרו ש'בית 'אלימי לאפקועי ממונא' ולא יבואו לומר שמותר לכתוב שטר מוקדם.

המשנה מבארת שהטעם של הצד ש'אין כותבים שובר' משום שאם יכתבו שובר יש חשש שהלוה יאבד את השובר והמלוה יחזור ויגבה מהמלוה את כל החוב, והטעם של הצד ש'כותבים שובר' משום שעדיף להטריח את הלוה לשמור על השובר שלא יאבד מאשר לכתוב שטר חדש שיש בכך הפסד למלוה שלא יכול לכופף את הלוה לפרוע את החוב כלומר שכיון שיש ביד הלוה שובר והוא יודע שאם השובר יאבד הוא יצטרך לשלם את כל החוב הלוה מזדרז לשלם את שארית החוב, והטעם שהרווח של המלוה קודם לרווח של הלוה הוא ש'עבד לזה לאיש מלוה'.

תוס' בסוגיין מבארים שדברי רבי יהודה בסוגיין שהעדים יכולים לכתוב למלוה שטר חדש מהזמן הראשון נאמרו רק באופן זה שכותבים את השטר מדעת המלוה והלוה אבל בשטר חוב שנמחק שכותבים את השטר שלא מדעת הלוה ויש בכך קצת נזק ללוה העדים אינם יכולים לכתוב את השטר אלא רק הבית דין יכולים לכתוב את השטר.

לג בדברי הגמ' מבואר שהטעם שהשטר כשר משום שבאופן שכתוב בשטר תאריך שהוא שבת או יום הכיפורים שאסור לכתוב בהם שטר, כולם יודעים שהשטר לא נכתב בזמנו אלא השטר הוא מאוחר כלומר שכתבו את השטר לפני שבת או יום הכיפורים ואחרו את תאריך השטר לשבת או יום הכיפורים.

הרשב"ם מוסיף ומבאר שהסיבה שתולים שהשטר מאוחר וכשר ולא תולים שהשטר מוקדם ופסול כלומר שכתבו את השטר לאחר שבת ויום הכיפורים והקדימו את התאריך, משום שהשטר בחזקת כשרות והטוען שהשטר פסול צריך להוכיח זאת.

תוס' מבארים שיש אופנים שאפשר להכשיר את השטר מחמת טעם נוסף שנתלה שטעו בקביעות החודש כלומר שלא ידעו האם החודש היה חסר או מלא, אמנם טעם זה שייך רק באופן שטעו לפני רוב החדש אבל לאחר רוב החודש אי אפשר להתיר מחמת טעם זה כיון שודאי שלאחר רוב החודש כולים יודעים

○ באופן שכתוב בשטר תאריך אחר שאינו שבת או יום הכיפורים:

- לפי הצד ש'כותבים שובר':
 - מעיקר הדין - השטר פסול משום שיש חשש שהלוה יפרע מקצת מהחוב ויכתבו שובר והמלוה יטען שהשובר אינו על חוב זה אלא על חוב אחר.
 - לאחר תקנת חכמים - השטר כשר^{לד}.
- לפי הצד ש'אין כותבים שובר' - השטר כשר שום שאין חשש.
- שטר מקח מוקדם - פסול משום שהשיעבוד חל בזמן המקח וממכר ויש חשש שעל ידי השטר יטרוף מלקוחות שקנו לפני זמן המקח שלא כדין.
- שטר מקח מאוחר - פסול משום שיש חשש שהקונה יחזור וימכור את השדה לבעלים ויש חשש שהקונה יטען על ידי השטר שחזר וקנה את השדה מהבעלים.

﴿ הערות ﴾

האם החודש היה חסר או מלא, וכן טעם זה שייך רק באופן שכתבו תאריך בחודש והתאריך יצא בשבת, ולא באופן שכתבו ביום שלישי בשבוע השני של החודש ותאריך זה יצא ביום הכיפורים.

לד הגמ' מבארת שהסיבה שמדרבנן השטר כשר משום שרבנן תיקנו שבאופן שכותבים שטר מאוחר צריך לכתוב בשטר שהשטר מאוחר, וכן רבנן תיקנו שבאופן שכותבים שובר והעדים לא יודעים את זמן ההלוואה שלא יכתבו בשובר זמן, ובאופן שהלוה יעשה כך לא יהיה חשש הפסד, וגם באופן שהלוה לא עשה כך השטר כשר משום ש'איהו דאפסיד אנפשיה'.